

Vertaling Oorkonde van de Vrede van Parijs van 6 maart 1323

Protocol

Aan allen die deze woorden zullen lezen en horen, wees gezegend Willem, graaf van Henegouwen, van Holland, van Zeeland en heer van Friesland, en Lodewijk, graaf van Vlaanderen en van Nevers. Neem kennis van de waarheid. Moge het bekend zijn wat er over alles is besloten, over de meningsverschillen, de rancunes, de beledigingen en controverses, de oorlogen, de geldvragen, over de verbondenheid en trouw van het land, over heerlijkheden en andere beslissingen op de dag dat dit verdrag door ons is bezegeld, Willem, graaf van Henegouwen, Holland, en Heer van Friesland, onze voorgangers, onze erfgenamen, onze onderdanen, ons land, onze helpers en bondgenoten, en door ons, Lodewijk en onze vooroverleden graven van Vlaanderen, onze erfgenamen, onze onderdanen, onze landen, onze helpers en bondgenoten. Met hulp van onze mensen en gemeenschappelijke vrienden hebben we een akkoord opgeschreven en bekrachtigd waarbij afstand wordt gedaan van bepaalde rechten en we maken bekend wat hierna volgt.

1 Over het land van Zeeland

Eerst en vooral, zoals onze voorouders en wij Lodewijk van Vlaanderen hebben besloten en zullen handhaven, dat onze geliefde neef de graaf van Henegouwen, Holland, Zeeland en heer van Friesland aan ons geen eerbetoon hoeft te bewijzen voor elk eiland of onderdeel van het gebied Zeeland. Moge het door iedereen aanvaard worden dat wij Lodewijk van Vlaanderen, evenals onze erfgenamen, onze opvolgers en voor al degenen die mogelijk door het bovengenoemde eerbetoon begunstigde zijn, onze eigendommen en domeinen nu of in de nabije toekomst, vrijgeven, verlaten en afstand nemen van deze gebieden ten gunste van de graaf van Henegouwen en van Holland, zijn erfgenamen en zijn opvolgers. We beloven ook dat wij, onze erfgenamen en onze opvolgers bescherming zullen bieden aan onze neef de graaf van Henegouwen en Holland, zijn erfgenamen en zijn opvolgers tegen de graaf van Namen en zijn mannen en al degenen die in zijn dienst zijn. Bovendien beloven we afstand te doen van alle brieven, middelen, oorkonden of akten die verwijzen naar het bovenstaande en beschouwen ze als waardeloos.

2 Over het teruggeven van Vlaamse bezittingen in Holland en Zeeland

Eens te meer, zoals onze voorganger en wij graaf van Vlaanderen hebben besloten en zullen handhaven, door de dood van graaf Jan van Holland, Zeeland en heer van Friesland, zoon van graaf Floris, wiens ziel bij God rust, zijn goederen, kastelen en land ons rechtmatig toebedeeld, evenals bezittingen van Jan van Renesse. We maken aan iedereen bekend dat de bezittingen, alle heerlijkheden en gebieden van Holland, van Zeeland en van Friesland, wat ze ook mogen zijn en met welke middelen ze ook in ons bezit zijn gekomen, het bezit zijn en blijven van onze geliefde bovengenoemde neef de graaf van Henegouwen en Holland, van zijn erfgenamen en zijn opvolgers zonder aanspraak of terugvordering door ons, onze erfgenamen of opvolgers, of welke andere eiser dan ook op grond van onze rechten of die van onze voorgangers.

3 Over het kwijtschelden van schulden

Nogmaals, wij, Lodewijk van Vlaanderen en Nevers, schelden alle schulden, verplichtingen of elke som geld kwijt waarmee onze geliefde bovengenoemde graaf van Henegouwen, Holland en Zeeland, of een van zijn voorouders, bij ons of onze voorgangers geheel of gedeeltelijk in het krijt staan. Mijn erfgenamen of degenen genoemd in mijn testament zullen niet in staat zijn om een van de bovengenoemde zaken van onze neef van Henegouwen of zijn erfgenamen op te eisen. En alle brieven en verplichtingen die door ons of door anderen onder ons bevel zijn opgesteld worden geannuleerd en hebben geen waarde. Het geldt ook voor ons, graaf van Henegouwen en Holland, en al onze erfgenamen en opvolgers, dat we alle verplichtingen aan de graaf van Vlaanderen en aan zijn erfgenamen en opvolgers annuleren en afzweren.

4 Over vorderingen op het land van Aalst, Geraardsbergen, Waas, de Vier Ambachten en Zeeland

Bovendien zal bekend zijn dat wij, graaf van Henegouwen en Holland, en onze voorouders wiens zielen bij God rusten, hebben besloten en vastgesteld dat de landen van Aalst, Geraardsbergen,

Waas en de Vier Ambachten tot ons toebehoren en moeten behoren volgens verschillende oordelen en bevestigingen. Dat als een daad van goede wil wij, onze erfgenamen en onze opvolgers, geheel en volledig afstand doen van bovengenoemde erfenis en van deze bezittingen. Ook blijven aan deze vorderingen geen rechten of oorlogsgronden verbonden. Wij doen afstand van deze aanspraak voor altijd zonder ooit iets terug te vragen of terug te vorderen, niet door ons noch door iemand anders. En we beloven aan onze geliefde bovengenoemde neef van Vlaanderen alle handelingen, bevestigingen en vonnissen van de koningen van Duitsland of door de keurvorst, of andere machten uit te leveren. En vanaf nu doen we hiervan afstand en beschouwen ze als van geen waarde voor ons, onze erfgenamen en onze opvolgers. En het zal ons zeer behagen, graaf Lodewijk van Vlaanderen, dat onze geliefde neef de graaf van Henegouwen samen met ons zal verschijnen zonder voorbedachte rade voor de koning van Duitsland. En dus zullen we afstand doen van onze plicht en trouw aan Zeeland voor de genoemde koning, en ook aan alle vorderingen die wij of onze voorgangers kunnen hebben op de landen van Holland, Zeeland en Friesland.

5 Over de aanspraken op Kamerijk

Ook wij graaf van Henegouwen en Holland, ook in naam van onze erfgenamen, doen volledig afstand van de aanspraken op het eigendom van het leengoed van Kamerijk (Cambrai), zodat we er geen rechten of aanspraken op hebben en het voor altijd volledig in het bezit zal blijven van onze neef, de bovengenoemde graaf van Vlaanderen, en van zijn erfgenamen.

6 Over de heerschappij van de landen van Kamerijk

Bovendien hebben wij overeenstemming over het bezit van de landen van Crèvecoeur, Arleux en de heerschappij over Kamerijk en zullen we dit met Jehan van Vlaanderen overeenkomen. Bovengenoemde blijft van hem vreedzaam en voor altijd nadat het hem is verleend.

7 Over de aanstelling van landmeters voor de verdeling van betwiste gebieden

Eens te meer omdat wij, de bovengenoemde graven, de grootste wens hebben om alles weg te nemen, de bronnen van conflicten en de controverse die zouden kunnen bestaan tussen ons en onze mensen, hebben we besloten om zes 'goede mannen' te kiezen en te benoemen. Ze zullen een eed zweren op het heilige evangelie om: hun plichten trouw en loyaal te vervullen en te beslissen over het eigendom van de heerlijkheden van Vloesberg (Flobecq) en Lessen (Lessines). Wat beslist wordt om tot Henegouwen te behoren, zal tot het graafschap van Henegouwen behoren. En wat beslist wordt om tot de graaf van Vlaanderen te behoren, zal toebehoren aan het graafschap Vlaanderen. Dit gezegd zijnde, zullen de hierboven genoemde zes 'goede mannen' betrouwbaar de heerlijkheden van Vloesberg en Lessen afbakenen van de graafschappen Henegouwen, Vlaanderen en het land van Aalst. Ook zullen de zes 'dappere mannen' nauwkeurig de bossen van La Louvière afbakenen in het land van de Dender, land dat werd gekocht door de provoost van Nivelles, het land van Maude, en het land dat toebehoorde aan monseigneur Gerard de Saint Amant. En de zes 'goede mannen' kunnen na het betreden van een heerlijkheid pas van hun plicht worden ontheven als alles volledig en betrouwbaar is afgebakend. En nadat dit is gedaan, hebben ze drie dagen om een andere heerlijkheid of stad te betreden en met hun werk te beginnen vanaf het eerste uur. En dit zal in elke heerlijkheid en op elke plaats worden herhaald totdat alle afbakening betrouwbaar zijn uitgevoerd. En als het zo zou gebeuren dat voordat er enige afbakening kon worden gedaan, de zes 'goede mannen' de afspraken schenden of het land verlaten, of ontrouw handelen, dan is het aan de door een eed gebonden verantwoordelijke partij om nieuwe 'goede mannen' te kiezen zonder list of bedrog. En, door hun eed gebonden om hun werk plichtsgetrouw en betrouwbaar te vervullen zullen de zes 'goede mannen' onder toezicht

staan van bovengenoemden. En om het belang van de resultaten van het 'goede mannen' werk te illustreren, zweren wij, de bovengenoemde partijen, een eed op het heilige evangelie dat wij wat door hen is afgebakend niet zullen aanvechten of betwisten. Alle discussie blijft bij de zes 'goede mannen' die na hun werk tot een oordeel zullen komen. En gedurende deze tijd zullen wij, de

bovengenoemde graven, geen invloed uitoefenen op het onderhanden werk of beslissen over het onderhanden werk.

8 Over het beheersen van conflicten tussen de landmeters

Nogmaals, wij, de bovengenoemde graven hebben besloten en plechtig gezworen dat wanneer er onenigheid tussen ons of onze erfgenamen zou ontstaan, geen van de bovengenoemde zaken zullen worden veronachtzaamd. Niet wij, noch onze erfgenamen zullen in staat zijn om oorlog te voeren over wat is besloten door de zes mensen, drie van de ene kant, drie van de andere, of drie van de volledige groep van zes. En in het geval één van de bovengenoemde zes personen komt te overlijden, dan wordt de partij die verantwoordelijk is voor de genoemde persoon verantwoordelijk gehouden voor de verkiezing van een andere 'goede man' binnen de maand nadat het bij genoemde partij bekend werd. En de zes mensen zullen plechtig zweren dat ze hun taken goed en betrouwbaar zullen uitvoeren. En wij, bovengenoemde partijen, in naam van onszelf, onze erfgenamen, en onze opvolgers zweren vanaf nu de beslissing van de zes of drie 'moedige mannen' te eerbiedigen. En we beloven door onze eden dat wanneer er een conflict ontstaat tussen die uit Henegouwen en die uit Geraardsbergen (Geraldmont, Grammont) dat we degenen die door ons zijn gekozen verplichten binnen vijftien dagen terug te keren, graaf van Henegouwen, naar Aat (Ath), en die door ons gekozenen, graaf van Vlaanderen, naar Geraardsbergen. En in geval van een conflict, zullen wij graaf van Henegouwen onze drie uitverkorenen oproepen om naar Rilland te komen, en wij, graaf van Vlaanderen onze drie uitverkorenen naar Saeftinghe, waar ze zullen blijven tot het conflict is opgelost. En ze keren terug nog dezelfde dag waarop het conflict met één van hen is bijgelegd.

9 Over de bezittingen van de bannelingen en vereffening

Bovendien zal bekend zijn dat wij, de bovengenoemde graven hebben besloten dat alle land, leengoederen, erfenissen of andere eigendommen in het bezit van hen die verbannen zijn uit Holland of Zeeland, of die ons, de graaf van Vlaanderen of aan onze voorgangers, zijn geschonken, het bezit blijven van de graaf van Henegouwen en Holland en van zijn erfgenamen en opvolgers voor eeuwig en altijd. En bezittingen moeten worden hersteld door ons, de graaf van Vlaanderen. En voor alles wat hierboven is gezegd, hebben wij, graaf Willem van Henegouwen, belofde aan onze neef de graaf van Vlaanderen dertigduizend livres parisis te geven en te betalen. Het kwart van dit bedrag, zeventuizend vijfhonderd livres parisis, zal eerder worden betaald op de eerste kerstdag van het jaar 1323, en het volgende kwart zal voor de volgende kerst worden betaald. En dit zal zich herhalen totdat het volledige bedrag is betaald. En als degenen die zijn verbannen de landen en de heerlijkheden van de graaf van Henegouwen Holland, Zeeland en Friesland binnengaan en betreden dan zullen wij, Lodewijk, noch onze opvolgers, noch onze heerlijkheden tussenbeide komen in zaken die onder het gezag staan van onze neef de graaf van Henegouwen en zijn opvolgers, tenzij er sprake is van bedrog.

10 Over de compensatie voor Vlaamse getrouwen in Valenciennes

Bovendien hebben we besloten dat degenen in Valenciennes die trouw hebben gezworen aan ons, de graaf van Vlaanderen, of onze voorgangers, zullen worden vergoed voor de verliezen die ze hebben geleden tijdens de oorlogen van Vlaanderen. Ze worden alleen toegelaten tot Valenciennes wanneer ze de wet respecteren, en als dit niet het geval is, zal de toegang tot de rest van het graafschap Henegouwen aan hen worden geweigerd.

11 Over het voorkomen van nieuwe conflicten met bannelingen

Bovendien, om de vrede tussen ons en onze landen tot bloei te brengen, en om elke mogelijkheid van twijfel weg te nemen, hebben we besloten dat wij, de bovengenoemde graven, onze erfgenamen niet in staat zullen zijn om iemands onderdanen hun trouw aan de ander te laten zweren. En als het zou gebeuren dat een verbannen onderdaan van de landen of heerlijkheden van

de graaf van Henegouwen, Holland, Zeeland of Friesland onze landen en heerlijkheden zouden betreden dan hebben wij, de graaf van Vlaanderen, de plicht om hen te begeleiden en hen aan dezelfde gerechtigheid te onderwerpen als zij zouden hebben ondergaan in de landen waaruit ze zijn verbannen. En wij, graaf William, zullen op dezelfde manier omgaan met degenen die verbannen zijn uit de landen van Vlaanderen.

12 Over het voorkomen en de teruggave van wederzijdse bezittingen

Bovendien verklaren wij dat niemand van de rechtmatige natie Vlaanderen land zal erven dat ons toebehoort, graaf van Henegouwen, Holland, Zeeland en Friesland. Het land dat bezet is tijdens de oorlog tussen Vlaanderen en onze bovengenoemde landen, zal worden teruggegeven in de staat waarin ze waren voordat ze bezet werden. De gronden die door ons graaf William zijn weggegeven of verkocht, worden hiervan vrijgesteld en kunnen voor Pasen aan ons worden terug verkocht. En het is op dezelfde manier dat de rechtmatige natie Henegouwen, Holland, Zeeland en Friesland de gronden zal teruggeven die rechtmatig toebehoren aan de graaf van Vlaanderen.

13 Over de vrije doorgang van mensen en goederen over land en water

Bovendien hebben we besloten dat elke handelaar en alle verhandelbare goederen vrije doorgang zullen hebben over land en water zolang de wet wordt gerespecteerd en de douanerechten worden betaald. En we spreken elkaar vrij van alle verplichtingen die het gevolg zijn van de oorlogen die tussen ons zijn gevoerd.

14 Over het mede verzegelen van de steden uit Holland, Zeeland, Henegouwen en Vlaanderen

En onder alle andere dingen die hiervoor zijn gezegd, zullen wij, graaf Lodewijk en Willem garanderen dat we elkaars eer beschermen, en elkaar helpen en beschermen tegen al diegenen die ons kwaad kunnen doen, behalve tegen onze heer, de koning van Frankrijk. En voor alle dingen die eerder zijn gezegd, wij Lodewijk en Willem, onze erfgenamen en onze opvolgers, beloven elk aspect van dit verdrag te respecteren zoals ze zijn opgeschreven. En we doen afstand van alles wat ons in het verleden uit elkaar heeft gedreven zodat onze erfgenamen en opvolgers nooit hoeven te twifelen of in twijfel trekken wat is besloten in dit verdrag. En om oorlogen en conflicten in de toekomst te voorkomen, hebben we onze goede steden gevraagd om dit verdrag ook te bezegelen. Namelijk de steden Valenciijn (Valenciennes), Bergen (Mons), Malbuse (Maubeuge), Binche, Dordrecht, Zierikzee, Middelburg, Delft, Leiden en Haarlem voor ons, graaf Willem en de steden Gent, Brugge en Ieper voor ons, graaf Lodewijk. En in het geval dat rancune of controverse zal ontstaan tussen ons, onze erfgenamen en onze opvolgers of onze landen, zal dit verdrag zegevieren en met het negeren van haar regels en voorschriften zal de eed zijn gebroken. En wij, alle bovengenoemde steden verklaren dat het verdrag, de vrede tussen de partijen en alle dingen hierboven vermeld, zijn besloten met onze raad en instemming. En we beloven om de geloften van het verdrag door ons en onze opvolgers na te komen. En als er controverse zal ontstaan tussen de bovengenoemde heren, dan beloven we niet deel te nemen aan genoemde oorlogen, maar om hulp en raad te geven aan onze heer en om een manier te vinden om de vrede terug te brengen zoals onze heren van ons hebben gevraagd. En dus, om ervoor te zorgen dat alles wat is gezegd zal worden bevestigd, verzegelen wij, Willem en Lodewijk deze brief als getuigenis van de waarheid. En we vragen aan elke bovengenoemde stad om deze brief te verzegelen naast de onze. En wij, alle bovengenoemde steden verzoeken de bovengenoemde heren om deze brief te verzegelen naast de onze.

